

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Treuga Et Pace. Titvlvs IX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

nisi id confestim eidem Romano Pontifici, vel alicui per quem hoc ipsum ad eius crediderint deduci notitiam, manifestare curaverint (etiam si episcopali, archiepiscopali, patriarchali vel quavis alia dignitate præfulgeant) eos excommunicationis sententia innotamus.

CAP. III.

Tralati ad curiam non debent more nocturno latenter venire, nec inde sine papali licentia recedere: alias infidèles iudicantur, & sententia excommunicationis ligantur.

Ioannes XXII.

Esti deest quoslibet subditorum curam exercere solite, & per omnia velut lucis filios ambulare: hoc tamen præcipue ab ipsis exigitur, qui consilium per altitudinem dignitatis ut in specula, circa commissas sibi plebes pastorum simul & custodum partes implere tenentur, & coram ipsis laudabilium operum exemplo lucere. Ad nostrum sane pervenit auditum, quod nonnulli pontificali præditi dignitate, gregum suorum custodiam negligentes, & abhorrentes lucem, tanquam filii tenebrarum, non verentur se ab ovium suarum cura, mercenarii more, tempore longo subducere, & pontificali dignitate rejecta non erubescunt vagari per devia sub habitibus transformatis, ac contempto de exhibendo patibus & superioribus honore præcepto, sic abiecti & indecori interdum ad sedem Apostolicam clanculo declinare præsumunt, ubi more nocturno, cuius intuitum nox illuminat, lux exerceat, de die latentes, horis tenebrarum, quos suis arbitrantur conformari desideriis, visitant, suos eis evomentes conceptus iniquos, & conspirationes forsan illicitas adversus nos & alios petraclantes, & demum abinde (non abique notabili sedis prædite contemptu, reverentia tam consuetâ, quam debita, non exhibita Romano Pontifici, & nec ab ipso petita licentia nec obtemperata) recedunt. Nos igitur & ipsius sedis honori in hac parte prospicere, ac talium insolentis finem imponere cupientes, defratrum nostrorum consilio, generali prohibemus edicto, ne de cætero præful aliquis sine sui superioris licentia, nisi pro negotio ecclesie sibi commisso, extra suam diocesim audeat pernoctare: firmiter statuentes, ut quicumque Pontifex ad Romanam curiam veniens papæ palatium primitus visitet, ad Papam (si hoc patitur temporis opportunitas) intraturus, ac reverentiam consuetam & debitam exhibiturus eidem: nullatenus recessurus a curia, nisi ab ipso super hoc petita licentia & obtemperata. Quod si secus a quoquam super his fuerit attentatum, nos quoscunque prælatos, quavis etiam patriarchali dignitate fulgentes, sic ad sedem accedentes, & ab illa (ut prædicitur) recedentes, necnon quoslibet alios, qui tales apud sedem ipsam receptare præsumpserint, nisi ante receptionem huiusmodi eidem Romano Pontifici significaverint adventum illorum, decernimus eoispo notam infidelitatis incurrere, ac excommunicationis sententia subiacere. Nulli ergo, &c.

DE TREUGA ET PACE.

TITVLVS IX.

CAP. I.

Sextus Papa volens discordiam ex pragmatice sanctione subortam sedare, ordinarii regni Francia ad conferenda beneficia sex menses concedit. Facultatem concedendi sex gratias sibi retinet. Beneficia Cardinalium & eorum qui Cardinalibus sunt familiares in regno Francia existentia sua dispositioni usque ad certum tempus reservat. De beneficiis promoventorum quid fieri debeat, ostendit. Causas beneficiarum in prima instantia vult in partibus terminari, in quibus ante definitivam sententiam (nisi in uno casu) vetat appellari. Quid de causis in curia pendentibus sciendum statuat. Si autem eadem causa in diversis curiis, diversis iudicibus tractatur, quoniam pacem turbanda sit, hinc recitatur. Taxat beneficiorum aditus a Ioanne

XXII. servandas confer. Tandem tempus ponit, intra quod vult ista acceptari & servari. Scias autem quod huiusmodi concordantia, tanquam iuri communi & decretis Constant. & Basilien. contraria, non sunt effectum sortita.

Sixtus IV.

Ad universalis ecclesie regimen divina disponente clementia vocatis, inter alia pro committorum populorum votiva dilectione nil occurrit præstantius, quam exorta inter personas ecclesiasticas (principis tenebrarum astutia) discordiarum fomenta per nostræ sollicitudinis occursum protinus extinguere: ut (cujusvis altercationis salubriter evulsis seminibus) pacis & tranquillitatis dulcedinem inter creditos nobis populos (divina nobis assistente gratia) imponere & conservare valeamus. Cupientes itaque ut fuscitata retroactis temporibus discordia (proh dolor) in regno Francie, Delphinatu, aliisque terris & dominiis charissimis in Christo filii nostri Ludovici Francorum Regis illustris, inter nonnullas ex eisdem personas, occasione cuiusdam constitutionis, quæ in eodem regno diutius inolevit, quam personæ prædite pragmaticam functionem vocant, ne si (quod absit) maiora fomenta sumeret, damna pariter & graviora scandala, periculaque subsequerentur, sine debito claudatur, & totaliter secludatur. Auctoritate Apostolica ex certa scientia de fratrum nostrorum consilio omnibus & singulis prælati & aliis personis ecclesiasticis regni, Delphinatus, terrarum & dominiorum eorundem, ad quos dignitatum, aliorumque beneficiorum ecclesiasticorum, terrarum & dominiorum eorundem collatio, provisio, præsentatio, electio, seu quavis alia dispositio pertinet: de quibusvis dignitatibus, personaribus, administrationibus, officiis, canonicatibus, & præbendis, nec non aliis beneficiis ecclesiasticis, cum cura & sine cura, secularibus & regularibus, ad eorum collationem, provisionem, præsentationem, electionem, seu quamvis aliam dispositionem pertinentibus, quæ deinceps in Februarii, Aprilis, Iunii, Augusti, Octobris & Decembris mensibus futuris, perpetuis temporibus vacare contigerit (dummodo dispositioni Apostolicæ ex aliqua generali reservatione in corpore iuris clausa, aut per alteram ex constitutionibus felicium recordationum Benedicti XIII. quæ incipit, Ad regimen, aut Joannis XXII. Romanorum Pontificum prædecess. nostrorum, quæ incipit, Execrabilis. seu constitutiones & regulas cancellariæ Apostolicæ per nos super hoc editas reservata generaliter non existant) periode ac si aliquæ a sede Apostolica, vel ejus legatis expectativæ literæ non emanassent, libere disponendi facultatem concedimus per presentes. Et quia isti summi Pontifices prædecess. nostri consueverunt se in concessionibus gratiarum expectativarum a personis beneemeritis exhibere liberales, nostræ intentionis existit concedere in regno, Delphinatu, terris & dominiis regni huiusmodi, ultra gratias expectativas per nos in eisdem regno, Delphinatu, terris & dominiis concessas (quibus in aliquo præiudicare non intendimus per presentes, quasque in suo robore permanere volumus) sex personis idoneis regnicolis, sex alias gratias expectativas ad quamlibet collationem, provisionem, præsentationem, seu quamvis aliam dispositionem singulorum ex prælati & aliis personis prædictis. Ex quibus quidem sex gratias, duæ gratias expectativæ concedentur duobus clericis regnicolis idoneis, pro quibus Rex ipse, & charissima in Christo filia nostra Regina, ac dilectus filius nobilis vir Delphinus Vienens. nec non magistri & præsidentes ac alii officarii, in aliquo ex parliamentis Regis ejusdem regni nobis super hoc unanimiter supplicabunt, qui duo nominati per Regem

a Gratias expectativas, & mandata de providendo nominis amplius concedi decrevit Conc. Trid. Sess. 4. de reform. 19.

& Reginam, Delphinum, magistros, praesidentes, & officarios praefatos gaudeant prerogativis ad instar familiarium nostrorum continuorum commensalium. Ipsi quoque sex gratis consumptis, alias sex gratias similes, aliis sex gratis personis idoneis modo & forma praemissis concedere intendimus. Volumus autem, ac eisdem auctoritate & tenore praesentium decernimus & declaramus, beneficia, quae venerabilium fratrum nostrorum sanctae Rom. Ecl. Cardinalium familiares continui commensales eorum familiaritate durante in regno, Delphinatu, terris, & dominiis praefatis obtinent, & in posterum obtinebunt, dispositioni Apostolicae in posterum censeri reservata, quandiu duntaxat Cardinales praefati vitam duxerint in humanis, ac post obitum eorum Cardinalium per sex annos continue sequentes. Quibus quidem sex annis elapsis, alii ad quos eorundem beneficiorum collatio, provisio, praesentatio, electio, seu quavis alia dispositio alias pertinet, de beneficiis familiarium huiusmodi in regno, Delphinatu, terris, & dominiis praefatis consistentibus, in praedictis mensibus disponere valeant, huiusmodi reservatione non obstante. Concedimus etiam, quod beneficiorum, quae promovendi per nos, dignitates, seu beneficia consistorialia ipsarum provisionum per nos de eorum personis faciendarum obtinebunt, ac in quibus, & ad quae ius eis quomodolibet competit, ac competere poterit per promotiones ac dignitates, & alia beneficia consistorialia praedicta, ac minus consecrationis eisdem promovendis impendendum, seu lapsum temporis de consecrandis Episcopis à sacris canonibus definiti vacaturorum, si promotiones ipsae in aliquo ex praedictis mensibus fiant, nisi beneficia ipsa essent aliis dispositioni Apostolicae (ut praefertur) reservata, ad praefatos & personas praedictas. Si vero in aliis mensibus promotiones eisdem fieri contingat, ad nos & Roman. Pontifices successores nostros collatio, provisio, & omnimoda dispositio pertineat. Et quoniam sed. Apost. notariorum magnus reperitur numerus, eorundem notariorum qui habitum per eisdem sedis notariorum gestari solitum publice & continue gestant, & in posterum gestabunt, beneficia in eisdem regno, Delphinatu, & terris consistentia, duntaxat censentur reservata: quodque omnes & singulae causae beneficiales in partibus eorum iudicibus competentibus usque ad definitivam inclusivè, in prima duntaxat instantia, in qua nulli ante definitivam licet appellare, nec appellatio (si fuerit emissã) debeat admitti, nisi ab interlocutoria, vel à gravamine negotii principale minime concernente, quod non possit per appellationem à definitiva sententia reparari. In aliis vero instantiis in Romana curia tractentur, cognoscantur, & sine debito terminentur. Causae vero beneficiales pendentes in dicta curia inter nostros, aut dictorum Cardinalium familiares continuos commensales, ipsi Cardinalibus in eadem curia praesentibus seu in aliqua legatione, aut recreationis causa secedentibus, necnon praefatae sedis officiales, officia adu exercentes, aut alios à praemissis, qui per sex menses curiam praedictam secuti sunt, & sequuntur de praesenti, curiales, & quoscunque alios eorum adversarios, super quibusvis beneficiis eisdem adversariis auctoritate ordinaria collatis, per illos, quibus commississe reperiantur, seu alios per nos ad id deputatos, seu etiam deputandos iudices audiantur, cognoscantur, decendant, sineque debito terminentur, ac executioni debita demandentur. Ceterae vero similes causae beneficiales inter quoscunque alios pendentes, & quae quibusvis iudicibus, seu auditoribus commissae reperiantur, aliquibus iudicibus competentibus in regno Franciae, auctoritate Apostolica committantur audiendae, & cognoscendae, decidendae, & sine debito terminandae, cum necessa-

earundem causarum advocacione. Frateres, quia si quae ex supra dictis causis in eadem Romana curia super petitorio, & diversis curiis ipsius regni super petitorio tractantur: volumus, quod in eisdem causis in diversis curiis super petitorio & possessorio unico, & eorum contextu pendentes (suspenso petitorio, & censuris per hoc latis) in possessorio in curiis eorundem iudicum, coram quibus causae possessoriae pendunt, de praesenti procedant, causaeque ipsae super huiusmodi possessione intra biennium terminentur, & finiantur. Alioquin biennio elapso liceat partibus ipsis procedere super petitorio, & ulterius dictis causis expeditis super possessione, aut huiusmodi biennio elapso altera partium legatione coram iudice competenti, auctoritate Apostolica deputato, poterit ius suum prosequi, ipsaeque Apostolicae iudex intra aliud biennium causam in petitorio terminare teneatur. Quod si non fecerit, causa ipsa ab eorum, & his penitus exstincta censetur. Et si forsitan aliqui eorundem iudicum cuiusvis sibi commissae conditionem malitiose prorogare aut differre praesumpti, excommunicationis & omnium beneficiorum privationis poenas ipso facto incurrat, à quo quidem excommunicationis poena absolvi nequeat, nisi à nobis, & successoribus nostris Rom. Pontificibus, praeterquam in mortis articulo: quodque de cetero in literis expressiendi in regno Franciae, Delphinatu, & terris, & dominiis praedictis serventur taxa iure hoc edita per Ioan. XXII. Papam praefatum, & excessus, si qui fuerint, corrigantur. Et quia propter assiduas guerras & hostes, quae continue vigent in dicto regno, praeterdatur ecclesias, dum vacant gravatas, in taxa etiam restituta in Concilio Constanti. quae reducta est ad modicam tantumque taxa, quod gravatus in eadem taxa poenas promovendus solvat communis, & minuta servata, quae per res ex Gallis annatas vocant: tantum pro vera estimatione fructuum ecclesiae & monasterii, ad quae per motus, eaque indicta cancellatis, & camera Apostolica inviolabiliter observari mandamus. Et quia in litteris concessionibus regnum ac Regem maxime litterarum charitatis complexi, credendum est non immerito à nobis devotos & obedientes erga sanctam Romanam ecclesiam exhibeat. Quare volumus, & eisdem sacerdotibus in honore statuimus, quod praefatus Rex intra quatuor menses praemissa acceptare & observare, ac in regno Delphinatu & dominiis huiusmodi observari faciat, nec intra alios duos praefatos quatuor menses acceptatione & observatione praemissis omnibus & singulis per litteras nostras & sedem praefatam certificare tenetur. Alioquin praesentes litterae, & inde secuta quaecunque sunt cetera & irrefragata, nulliusque roboris vel momenti. Nos enim ex tunc, quavis auctoritate scienter vel ignoranter congeri & tentari. Nulli ergo omnino hominum liceat litteras praefatas, & intentionem, voluntatem, & litterarum constitutionis, declarationis, indulgentiarum, & litterarum infringere, & ei ausu temerario contraire. Si quis contra hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Roma apud S. Petrum, Anno incarnationis dominicae, 1472. septimo Idus Augusti, Pontif. nost. Anno 1.

CAP. II.

Disposita inter religiosi mendicantes, & ecclesiarum parochialium rectores in partibus Germaniae quatuor legata commissae, per eos sub certis formis & modis in pacem & concordiam

a In mortis articulo nulla est casuum reservatio: nec potest eo omnes sacerdotes quoscunque pariter à quibusvis poenis & censuris absolvi posse: Conc. Trid. Sess. 14. c. 7. de casuum reservatione.

a Vide Conc. Trid. Sess. 24. de reform. c. 20.

cordians conversa fuit: quam Romanus Pont. confirmat, precipiens sub pena excommunicationis illam à prelatis observari.

SIXTUS IV.

Vices illius a, qui supra petram edificavit ecclesiam suam (meritis licet in sufficientibus) gerentes in terris, & per ejus immaculata vestigia (quantum nobis ex alto conceditur) infedem fatigantes, inter Christi fideles quoslibet, & presertim sub uno atque eodem sacerdotii vexillo nobilium Deo militantes, pacem & charitatem inducere, & inductam confovere, vigilantia solitudine meditatur assidue, & que iis contraria sunt falce vigilantie pastoralis ad radicem posita submovere, prout rerum & temporum circumstantia id non immerito exposcere dignoscuntur. Nuper siquidem pro parte tam venerabilium fratrum nostrorum Maguntinen. & Treveren. Archiepiscoporum, ac Herbipol. & Vormacien. & Spiren. Episcoporum, quam dilecti filii nobilis viri Philippi Comitis Palatini Rheni, & Ducis Bavariaz, qui unus ex electoribus Romani Imperii existit, ad nostrum pervenit auditum, quod inter dilectos filios predicatorem minorum, & Carmelitarum ordinum Professores, & nonnullos parochialium rectores, & alios etiam ecclesiarum prelatos, instigante illo qui tanquam leo rugiens circuit, quarens quem devoret, in partibus Germaniaz, & presertim in oppido Eslingen. Constant. diocel. suscitata sunt nonnulla disensionum & scandalorum fometa, ex certis causis tunc nobis expressis, quae nisi per vigilantiam pastoralis officii celeriter succidantur, possent ad scandalum non modicum Christi fidelium illarum partium faciliter pervenire. Nos igitur attendentes, quod sacrosancta Rom. eocl. ab ejus fundatione primava in ordine sacerdotali, quem Petrus Apostolus, & ejus successores observarunt, instituta, & per viros providos & sacerdotes virtuosos adauclta, & longissimis temporibus feliciter conservata existit. Rursusque animadvertentes, quod hodiernis temporibus hominum crescente malitia, nisi ager dominicus cultoribus idoneis, buccinatoribus Spiritus Sancti, & praconibus verbi Dei (qui praeter ceteros in ordinibus fratrum mendicantium gratia assistente divina in copioso numero reperiuntur) assidue roleretur, vepribus malorum, & sentibus vitiorum omnium celeriter obrueretur: non potuimus non ab intimo cordis nostri dolere, quod inter tales viros, qui se mutua charitate diligere, & alter alterius (juxta Apostolum b) onera portare debent, discordia seminatium excitaretur. Vnde cum vellemus super his, ea qua decet maturitate conlulere, venerabilibus fratribus nostris Guilielmo Hostien. & Angelo Pranesinen. Episcopis, & dilectis filiis nostris Juliano tituli S. Petri ad vincula, ac Petro tituli S. Sixti Presbyteris Cardinalibus, viva vocis oraculo tomimimus & mandavimus, ut à singulis partibus predictis, vel eorum procuratoribus legitimis, auditis hinc inde propofitis, inter eas concordiam tractarent. Qui quidem Episcopi & Cardinales statutis loco & tempore convocatis, auditis & intellectis partibus predictis (ut praefertur) & in praemissis graviter & consule procedentes, partes ipsas de communi earundem consensu ad concordiam infra scriptam perduxerunt. Videlicet, quod ipsi parochiani Sacerdotes de cetero non dicant à mendicantibus hareses processisse, cum in veritate fides nostra sit illuminata, & ecclesia exaltata per eosdem, & praefertim per ordines predicatorem & minorum, ut jura testantur. Quodque fratres mendicantes non praedicent, populos parocianos non teneri audire missam in eorum parocciis diebus festivis & dominicis, cum jure

sit cautum illis diebus parocianos teneri audire missam in eorum parocciis ecclesia: nisi forsan ex honesta causa ab ipsa ecclesia se ablentarent; quodque etiam nec fratres, nec curati inducant aliquo modo laicos ad eligendum sepulturam apud eos, & bene caveant propter poenas, quas imponunt canones, cum sit libera. Quod etiam ipsi mendicantes desistant praedicare, quod parociani non sint obligati, saltem in parochate proprio confiteri sacerdoti: quia de jure a teneri parocianos (saltem in parochate) proprio confiteri sacerdoti. Per hoc tam ipsi fratres mendicantes non censeantur exclusi, quo minus secundum juris communis & privilegiorum eisdem concessorum dispositionem, confessiones audire, & poenitentias injungere valeant. Quod etiam de cetero inter ipsos fratres mendicantes & curatos, quoad effectum praedicandi, horas cantandi, & campanas puliandi, servetur consuetudo antiqua, quae temporibus antiquis servata fuit in ipso oppido Eslingensi. Et casu, quod veniat aliqua occasio sive necessitas, non fiat commutatio temporis, vel horae, in ipsis praedicationibus fiendis nisi de consensu partium. Quoque etiam ipsi fratres in sermonibus eorum non detrahant prelati, & rectoribus parochialium ecclesiarum: Neque etiam populos à suarum ecclesiarum parochialium frequentia & accessu abstrahant, sive retrahant quoquo modo. Et viceversa ipsi rectores & prelati aliquo modo non detrahant mendicantibus, sed illum favorem, quem possunt, eis impendant, & in omnibus & per omnia praesent: ita, ut vera unitas & perfecta charitas inter eos ostendatur. Nos itaque illius vices gerentes in terris, qui Apostolis suis dixit d: Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis: cupientes super his opportunè provideri, motu proprio, non ad aliquid super hoc nobis oblata petitionis instantiam, sed de nostra certa scientia & mera voluntate, concordiam praedictam, ac omnia & singula per praefatos Episcopos & Cardinales ordinata (ad hoc, ut perpetuo inconcussa persistant) auctoritate Apostolica, & ex certa nostra scientia approbamus, & confirmamus, ac viribus perpetuo subsistere debere decernimus. Supplentes omnes & singulos defectus, tam juris, quam facti, si qui forsan intervenirezunt in eisdem. Injungentes nihilominus Archiepiscopis, Episcopis, plebanis, rectoribus, curatis, necnon prioribus, gardianis, & singulis fratribus ordinum mendicantium, sub pena excommunicationis latae sententiae, quam contra facientes, & quemlibet eorum contrafacientem incurtere volumus, eo ipso, à qua absolvi nequeant, nisi de expresso consensu partis laesae, & debita satisfactione praevia, inviolabiliter observent: Et quantum in eis est, ab aliis observari faciant. Et insuper quascunque lites & causas, coram quibuscunque causarum palatii Apostolici auditoribus, seu alibi, occasione praemissorum, inter dilectos filios Decanum & capitulum ecclesiae Spiren. & curatum dicti oppidi, ac fratres praedictos indecitas pendentes: Illarum status, tenores, & formas, & in eis gesta & actitata, praesentibus pro expressis habentes, ad nos harum serie, motu, scientia & auctoritate praedictis advocamus, & litem seu lites ipsas penitus extinguimus: Et ambabus partibus praedictis litis hujusmodi confortibus, seu illis adhaerentibus, perpetuum silentium imponimus: Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac privilegiis eisdem fratribus in genere vel in specie concessis, ceterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo, &c. Datum Romae apud S. Petrum, Anno incarnationis Dominicae, 1478. XV. Cal. Julii. Pontif. nost. Anno 7.

a Matth. 16. b Gal. 6.

a Cap. omni utriusq. sexus. de poen. & remiss. b Joan. 14.

FINIS LIBRI PRIMI.

Nann 2

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN